Toespraak ter herdenking van 27 januari 2026
Kazerne Dossin

Claude Marinower - Kazerne Dossin

Beste aanwezigen,
Welkom bij de Dossinkazerne.

Vandaag, op 27 januari, staan we stil.
Niet om het verleden op te sluiten in de geschiedenis, maar om haar onder ogen te zien.

We herdenken de zes miljoen Joden die tijdens de Holocaust werden vermoord. We herdenken ook de Sinti en Roma, mensen met een handicap, politieke tegenstanders en allen die vervolgd en gedood werden omdat hen het recht werd ontzegd om te bestaan zoals ze waren.

We zijn hier vandaag samen om te herinneren - en herinneren is nooit neutraal. Het is een bewuste daad van aandacht. Op deze dag herdenken we de slachtoffers van de Holocaust en erkennen we dat deze geschiedenis niet alleen tot het verleden behoort, noch enkel tot zij die vervolgd en vermoord werden. Het is deel van ons gedeelde historisch bewustzijn.

Deze plek, bekend als de "wachtkamer van Auschwitz in Mechelen", getuigt van wat er gebeurt wanneer mensen gereduceerd worden tot categorieën en wanneer macht wordt uitgeoefend zonder morele grenzen. Vanuit deze plaats werden Joden, Sinti en Roma gedeporteerd naar Auschwitz-Birkenau: velen keerden nooit terug. Wat er gebeurde was niet onvermijdelijk. Het werd georganiseerd. Geadministreerd. Genormaliseerd.

De confrontatie met deze geschiedenis betekent dan ook: onderzoeken welke omstandigheden, structuren en keuzes deze geweldpleging mogelijk maakten. Het vraagt van ons dat we nauwkeurig kijken naar hoe staten functioneren, hoe gezag wordt uitgeoefend, en hoe samenlevingen reageren op uitsluiting en onderdrukking. In die zin gaat deze geschiedenis ons aan, niet als een moreel concept, maar als een blijvend relevant veld van historische kennis dat ons helpt de wereld van vandaag te begrijpen.

De geschiedenis toont ons hoe autoritaire tendensen wortel schieten: geleidelijk, en vaak met publieke instemming. Ze groeien wanneer angst wordt aangewakkerd, wanneer minderheden tot zondebok worden gemaakt, wanneer

democratische controlemechanismen worden verzwakt, en wanneer gehoorzaamheid het geweten vervangt. Massageweld wordt voorafgegaan door administratieve beslissingen, sociale conformiteit en het vervagen van morele grenzen. De Holocaust begon lang voor de deportaties: met woorden, classificaties en uitsluitingen die werden toegelaten.

In deze context verdient haatspraak expliciete aandacht. Haatspraak is niet zomaar kwetsende taal; het is een sociaal mechanisme dat ontmenselijkt, uitsluiting normaliseert, en de weg effent voor discriminatie en geweld. Het verlegt de grenzen van wat gezegd mag worden — en uiteindelijk van wat gedaan kan worden. Wanneer haat wordt getolereerd in het publieke debat, online of offline, ondermijnt dit de sociale samenhang en tast het de waardigheid van mensen aan. De geschiedenis toont aan dat haatspraak geen bijproduct was van geweld, maar een van de eerste aanjagers ervan. Het bestrijden ervan is dan ook geen nieuwe uitdaging, maar een blijvende verantwoordelijkheid.

De geschiedenis van de Dossinkazerne confronteert ons met de gevolgen van onverschilligheid en stilzwijgen. Ze herinnert ons eraan dat democratische waarden, vrijheid, gelijkheid, solidariteit en de rechtsstaat kwetsbaar zijn. Ze vragen om actieve zorg, waakzaamheid en burgerlijke moed.

De geschiedenis vraagt van ons dat we aandachtig luisteren — naar de stemmen van anderen, naar ongemakkelijke waarheden, naar feiten die onze aannames bevragen. Ze vraagt ook dat we onze eigen rol onderzoeken in het vormgeven van de publieke ruimte die we samen bewonen.

De samenleving van morgen wordt gevormd door de keuzes die we vandaag maken. Laat deze herdenking een moment zijn van herinnering én van vastberadenheid: een engagement om de waardigheid van ieder individu te beschermen, om het sluipende proces van ontmenselijking te weerstaan, en om ervoor te zorgen dat onze samenleving een plek blijft waar niemand hoeft te vrezen voor zijn veiligheid om wie ze zijn.

Dank u.